

„A magyarországi némettség életében több a siker, mint a kudarc”

Interjú dr. Józán-Jilling Mihállal, állami kitüntetése alkalmából

I Dr. Józán-Jilling Mihály belgyógyász-kardiológus, a Magyarországi Németek Országos Önkormányzatának közgyűlési tagját és szociális ügyekért felelős tanácsnokát, a Tolna Megyei Német Nemzetiségi Önkormányzatok Szövetségének elnökét, 2021. március 15-én a Magyar Arany Érdemkereszt polgári tagozatával tüntették ki. Az elismerést a magyar–német testvér-települési kapcsolatok bővítésében, valamint a Magyarországon élő német nemzetiség hagyományainak ápolásában és érdekeinek védelmében vállalt szerepével érdemelte ki.

– Ön egyike volt azon úttörőknek, akik a rendszerváltás környékén életre hívták a szervezett magyarországi német közéletet. Mekkora érdeklődést tapasztalt akkoriban az ügy iránt, s milyen kezdeményezéseket, milyen eredményrel lehetett megvalósítani?

– Először is azt szeretném elmondani, hogy noha a kitüntetést egymagam kaptam, egy sok tekintetben állandó szekszárdi, Tolna megyei team nélkül soha semmi nem lett volna elérhető. Ez a csapat apránként már a korai 90-es években összeállt. Az elismerés ezért nekik is jár. Még emlékszem, hogy közvetlenül a rendszerváltozás után, már az első, 1990-es önkormányzati választásokon német kisebbségi listával indultunk, és ezzel egy időben megalapítottuk a Szekszárdi Német Nemzetiségi Egyesületet. Ezzel országosan is az úttörők közé tartoztunk. Az első nagy rendezvényünk 1991 májusában a Pünkösdi Fesztivál volt. A legendás Szendrei-Hepp-Józán trió akkor jött létre, később Krémerrel kiegészülve. (Szend-

Józán-Jilling Mihály 1952-ben született Pakson, egy györkönyi német nemzetiségi, evangélikus családba. A pécsi Nagy Lajos Gimnáziumban folytatott tanulmányai után felvételt nyert a Pécsi Orvostudományi Egyetemre, ahol 1976-ban orvosdoktori diplomát szerzett. Az egyetemi tanulmányai után Szekszárdra került és a Tolna Megyei Kórház orvosa lett, s jelenleg is ott dolgozik. 2017-ig belgyógyász-kardiológus szakfőorvosként vezette az I. számú belgyógyászati osztályt. Jelenleg a kardiológiai rehabilitáció és járóbeteg ellátás területén tevékenykedik. 1993 és 2017 között Tolna megye kardiológus szakfőorvosa, a Magyar és a Német Kardiológus Társaság tagja, annak tanácsadó testületében három cikluson keresztül dolgozott. 1994-es megalakulása után két cikluson át a Tolna Megyei Orvoskamara szervezőtitkára volt.

1990-ben részt vett a Szekszárdi Német Nemzetiségi Egyesület megalapításában, az egyesület titkárává választották. Kezdeményezésére és irányításával Magyarországon elsőként a szekszárdi német színházban mutatták be az Anne Frank naplója című darabot. Kiemelkedő szerepet töltött és tölt be ma is Szekszárd és német testvérvárosa (Bietigheim-Bissingen), valamint Tolna megye és a németországi Main-Tauber, valamint Bautzen járás közötti kapcsolatrendszer kialakításában, ápolásában s tartalommal való megtöltésében. 1994-ben az önkormányzati választások eredményeképp megalakult Szekszárdi Német Nemzetiségi Önkormányzat elnökévé választották, s e testületet 2019-ig vezette. 1995 óta a Tolna Megyei Német Önkormányzatok Szövetségének ügyvezető elnöke, 2006 és 2014 között pedig a Tolna Megyei Német Önkormányzat elnöke. 1995-ös megalakulása óta – és jelenleg is – a Magyarországi Németek Országos Önkormányzata közgyűlésének tagja, 1995 és 1999 között alelnöke volt.

1995-ben Bezerédj-díjjal, 2008-ban Pro Urbe Szekszárd Emlékplakettel, 2014-ben Batthyány-Strattmann László-díjjal tüntették ki.

Nős, felesége Dr. Rasch Hilda orvos, két felnőtt fiuk van.

rei Mihály, Hepp Ádám és dr. Józán-Jilling Mihály alkották a Szekszárdi Német Nemzetiségi Egyesület első vezetőségét, amely később Krémer Györggyel bővült – *a szerk.*) Miután igyekeztünk élni a már akkor is létező törvényi lehetőségekkel, máshonnan is felfigyeltek ránk, és 1992-ben Tengelicen sor került az úgynevezett „sváb Lakitelekre”, az addig megalapított, illetve alapítás szakaszában lévő német nemzetiségi egyesületek első országos találkozására. Ez az esemény mérföldkőnek bizonyult, hiszen azon kimondatott az a ma is érvényes alapvetés, amely szerint a magyarországi németeknek – az akkor még csak készülő, és egyébként majd csak 1993-ban elfogadott kisebbségi törvény adta lehetőséggel – egyesületi bázisra épülő önkormányzati rendszerre van szükségük. A cél az oktatási-kulturális autonómia, az eszköz pedig az önkormányzati rendszer. Ennek a konferenciának rendező házigazdái voltunk. A magyarországi németek akkori és későbbi vezetői valamennyien részt vettek rajta.

– *Akkor már praktizáló orvos volt. Miért tartotta fontosnak, hogy a munkája mellett ilyen feladatokat is vállaljon?*

– A rendszerváltás optimista lendülete vitt bennünket. Mint fiatal, két szakvizsgás orvost, ekkor felvettek a Német Kardiológus Társaságba is – azóta a kardiológiai-belgyógyászati továbbképzéseimet az ottani társasági életben való, a mai napig is tartó részvétellel biztosítottam, és azóta is hálás vagyok ezért a lehetőségéért. Az orvosi munka teljessége – a klinikai és a nukleáris kardiológia területén folytatott kutatásaim – mellett közéleti német nemzetiségi feladatot úgy vállalhattam csak, hogy lemondtam a munka utáni magánpraxisról. A közéleti tevékenységemet tehát gyakorlatilag így végeztem.

– *Melyek azok az eredmények, amelyekre különösen büszke?*

– Az első kisebbségi önkormányzati választásokra 1994 decemberében került sor. Még ugyanebben az évben megalakultak a Tolna megyei német kisebbségi önkormányzatok – így többek között a szekszárdi is –, szám szerint tizenegy helyen. Ez nagy eredmény volt! Megyei szinten törvényi szabályozás hiányában akkor még nem létezett. Amire viszont külön büszke vagyok, hogy 1995 januárjában – abból kiindulva, hogy amit a törvény nem tilt, azt szabad, illetve hogy önkormányzatok társulását a '90-es önkormányzati törvény megengedte – országosan elsőként, *Rittinger* Antal elnökletével megalakult a Tolna Megyei Német Kisebbségi Önkormányzatok Szövetsége. A bíróság be is jegyezte bennünket. Ez abszolút „tolnaikum” volt, és a későbbiekben e példa

mentén más megyékben is megalakultak a szövetségek, amelyek érdekvédelmi és jelölő szervezetekként azóta is fontos szerepet töltenek be.

– *Milyennek értékeli a német nemzetiségi közéletet az elmúlt több mint harminc esztendő tükrében – azt a közéletet, amelynek Ön tevékeny alakítója volt?*

– Sok mindent sikerült megvalósítanunk! 1995 áprilisában *dr. Kaltenbach* Jenő vezetésével megalakult az első országos német önkormányzat; még az év szeptemberében *Kerner* Lőrinc vette át az elnöki tisztséget. Ebben a testületben jogi, ügyrendi alelnökként dolgoztam, a munkámat igen komoly bizottság támogatta. Erre az időszakra tehető a magyarországi németek címerének, himnuszának megalkotása, a legmagasabb kitüntetésünk, a Magyarországi Németiségért Díszítvány megalapítása és az országos gálánk létrejötte is, amelyen többek között az említett kitüntetéseket is átadjuk. Ez idő tájt született meg a bizottsági struktúra határozati szabályozása, amely kisebb-nagyobb módosításokkal ma is érvényes. Az említett indítványokat a mi bizottságunk terjesztette – és személy szerint jómagam – a közgyűlés elé. 1998-ban aztán *Heinek* Ottó vette át a Magyarországi Németek Országos Önkormányzata vezetését. Az ő személyével a professzionalizmus, számomra pedig egy életre szóló, mély barátság érkezett meg. Ottó javaslatára a német közösséget érintő szociális és egészségügyi területtel kezdtem el foglalkozni, mégpedig nagy örömmel. Olyan sikeres projekteket indítottunk, mint az „Essen auf Rädern” („étel kerekeken”), amelynek révén települések szociális célokra használandó kisbuszokra pályázhattak. Emellett több kezdeményezés célozta az idősek nappali otthonainak és a házi jelzőrendszer-szolgálatoknak a fejlesztését, defibrillátor beszerzéseikben segédkeztünk, életmentő tanfolyamokat, rendszeres szociális továbbképzéseket és számos más kezdeményezést valósítottunk meg. Ha tehát áttekintjük az elmúlt harminc évet, természetesen – mint mindenben – vegyesek a tapasztalatok, de a magyarországi németiség vonatkozásában sokkal-sokkal több a siker, mint a kudarc. Amikor indultunk, sokáig például egyetlen oktatási intézményünk se volt – se országosan, se helyileg. Jelenleg kiváló közoktatási és kulturális intézményekkel rendelkezünk, 2014 óta országgyűlési képviselőnk van; a keretek, lehetőségek tehát adóttak. Tehetséges fiatalok veszik át a stafétabotot Tolnában és országosan is. Orvosként pedig az „ora et labora!” jegyében abban reménykedem, hogy a mostani, pusztító járványnak mielőbb vége lesz, és hamarosan újra pezsegni fog az élet a mi rendezvényeinken is.

LdU Presse